

ОСНОВНІ ЕТАПИ ГЕНЕЗИСУ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ФАКУЛЬТЕТУ ІСТОРІЇ ТА ГЕОГРАФІЇ ПНПУ ІМЕНІ В.Г. КОРОЛЕНКА

07.1914 – 12.1919. Полтавський учительський інститут.

- Не поділявся на факультети і спеціальності. Готував учителів для вищих початкових шкіл. Налічував одну групу вихованців. Учителем історії та географії з методиками їх навчання працював В.Н. Тарасов (09.1914-09. 1917). Інститут діяв у будинку по вул. Балакіна №10 (тоді – вул. Фабрикантська).
- З осені 1917 перейшов на українську мову навчання. Діяв в умовах частоті зміни влади і вимушених зупинок освітнього процесу. Географію викладав О.Т.Булдовський, історію України – Н.Ю. Мірза-Авакянц і А.Ф. Дучинський. Інститут діяв у будинку по вул. Лідова №9/12 (Ново-Кременчуцька).

10.1918 – 04.1921. Історико-філологічний факультет (організований полтавським товариством «Просвіта», кооперативним рухом та іншими патріотичними установами як складова частина задуманого до створення Полтавського класичного університету). У 1918/1919 н.р. основу викладацького складу становили професори і доценти Харківського університету, які працювали наїздами (Д.І.Багалій, В.О.Барвінський, Є.О.Черноусов – перший декан, В.І.Веретенников та інші), і викладачі, які переїхали в Полтаву з інших міст (І.Ф.Рибаков – другий декан, Т.О.Богданович, Л.М.Степанов). У 1919-1920 н.р. половину становили полтавські викладачі (В.О. Щепотьєв, Н.Ю. Мірза-Авакянц, В.М.Щербаківський). З осені 1918 р. до літа 1919 р. учительським інститутом і історико-філологічним факультетом, як єдиним цілим, керував О.А. Левитський.

В основному, діяв у будинках по вул. Стрітенській №43 і Остроградського №2.

12.1919 – 04.1921. Полтавський український педагогічний інститут – заклад вищої освіти з місцевим фінансуванням. Утворений внаслідок реорганізації учительського інституту. Поділявся на три відділи: *словесно-історичний* (історію викладали як згадані вище викладачі Історико-філологічного факультету, так і О.М.Васильєва, А.Ф. Дучинський, В.С.Чуйко, а філософію й логіку – І.Я.Чаленко), *фізико-математичний* і *природничий* (на якому *географію* викладали О.Т.Булдовський, К.В. Дубняк, М.М.Самбікін, В.Ф. Ніколаєв).

Інститут розташовувався в будинку по вул. Лідова №9/12 (Ново-Кременчуцькій).

04.1921 – 08.1930. Полтавський інститут народної освіти (ПНО) – заклад вищої освіти з державним фінансуванням, який утворили внаслідок злиття педагогічного інституту з історико-філологічним факультетом (зберігаючи певні традиції останнього, за що в кінці існування викладачі були репресовані).

- **04.1921 – 02.1922** ПНО діяв у складі двох відділів: *словесно-історичного* (заняття відбувалися по вул. Остроградського №3) і *природничо-математичного* (заняття відбувалися по вул. Ново-Кременчуцькій 9/12). Історію викладали І.Ф.Рибаков, Н.Ю.Мірза-Авакянц (в.о. ректора), Є.Г.Кагаров; географію – О.Т. Булдовський, В.Ф. Ніколаєв та інші.
- **03.1922 – 08.1928** у ПНО був єдиний факультет – *соціального виховання*. Поділу на кафедри не було – працювали циклові викладацькі комісії, а студентів на останньому III курсі розподіляли за циклами підготовки. Однією з них була суспільствознавча, яка об'єднувала викладачів історії класової боротьби і методики навчання суспільствознавства та філологів. У цей період

працювали 1-2 викладачі історії (зокрема, професори В.О.Пархоменко та П.Г.Клепатський). Ф.Т. Матвієнко-Гарнага, І.Ф.Рибаков (ректор у 1922-1923 рр.), а потім В.О.Пархоменко викладали і економічну географію. Фізичну географію і геологію викладали М.Ф. Ніколаєв, М.М. Самбікін, М.І. Гавриленко.

- **09.1928 – 08.1930** у ПНО діяли два факультети: молодшого і *старшого концентру* (останній готував учителів 5-7 класів). Підготовка учителів соціально-економічних дисциплін (суспільствознавства, мови та літератури) тривала 4 роки, і відбувалася в будівлі, на місці якої зараз стоїть Головоштамт (керувала підготовкою соціально-економічна циклова комісія), а природознавців – за нинішньою адресою. Суспільні дисципліни викладали П.Г. Клепатський, П.М. Койнаш; географію і геологію – М.Ф. Ніколаєв, О.М.Колонтай, І.С. Педан.

09.1930 – 08.1933. Полтавський інститут соціального виховання – заклад неповної вищої освіти. Діяв історико-економічний відділ шкільного факультету. У січні 1931 р. вперше утворені кафедри, зокрема – історії (оскільки було відновлене викладання історії в школах, припинене в 1923 р.). Першим завідувачем кафедри був П.М. Койнаш. У першій половині 1933 р., замість шкільного факультету діяв соціально-економічний, а в його складі – історико-економічний відділ (кафедру історії очолив М.А. Курилко). Географічні дисципліни викладали на агробіологічному відділі цього інституту.

09.1933- 09.1941. Полтавський державний педагогічний інститут знову став чотирирічним закладом повної вищої освіти та готував учителів-предметників.

- **09.1933 – 08.1934.** Факультет біологічного, хімічного і географічного відділів. Останній у складі 1 групи діяв лише рік (керівник М.М. Самбікін).
- **09.1933 – 08.1934.** Факультет економічного та історичного відділів (деканами факультету були М.С. Дашенко і М.А. Курилко).
- **09.1934 – 08.1935.** Історичний факультет (кафедри історії, діалектичного матеріалізму, економіки). Склад викладачів факультету не був сталим і змінювався через компартійні чистки. Декан М.А. Курилко і зав. кафедри історії О.К. Касименко звільнені з посад; у кінці навчального року факультет був розформований, а студенти-історики переведені до Харкова.
- **З 09.1935 по 09.1941** підготовка вчителів історії на стаціонарному відділенні ПДП не велася. У 1936-1937 рр. діяв вечірній історичний відділ при Учительському інституті, який готував учителів історії 5-7 класів. Курс історії народів СРСР на ньому і для студентів-філологів викладали О.П. П'янков, М.А. Курилко, С.О. Данішев.
- **З 09.1934 по 09.1941** фізико-географічні дисципліни й геологію викладав на природничому факультеті й Учительському інституті доц. Л.П. Ткаченко.

09.1941 – 09.1943. Під час німецької окупації навчання студентів не було.

10.1943 – 08.1946. Полтавський державний педагогічний інститут відновив роботу, але підготовка вчителів історії і географії не здійснювалася. 11.1944 р. на мовно-літературному факультеті ректор Ф.А. Редько створив кафедру історії СРСР. Крім нього, історію викладали К.І. Кушнірчук, О.М. Васильєва, Л.Л. Блідченко.

09.1946 – 12.1951. Природничо-географічний факультет Учительського інституту готував учителів географії та природознавства 5-7 класів.

09.1946 – 12.1950. Історичний факультет ПДПІ ім. В.Г. Короленка працював у складі двох кафедр: історії СРСР (керівники – ректори Ф.А. Редько, І.Я. Кирса і Д.С. Нененко), та загальної історії і географії (С.О. Данішев, О.Х. Соколовський). Працював у другу зміну в будинку, на місці якого споруджений корпус №2. Деканами цього факультету були М.І. Малич, С.П. Бабенко, П.І. Годенко.

01.1951 – 10.1966. Історико-філологічний факультет ПДПІ ім. В.Г. Короленка складався із трьох відділень. До 1955 року на історичне відділення факультету набирали групу для підготовки учителів історії. Їхня підготовка відбувалася в будинку по пров. Госпітальному №10. З 1955-1956 н. р. навчання перенесене в центральну частину сучасного корпусу №1. З 1956 р. здійснювалася підготовка вчителів історії за поєднанням з українською або російською мовами та літературами. Деканом факультету в 1959-1966 рр. був П.М. Денисовець, а завідувачем єдиної кафедри історії в 1955-1968 рр. – Г.І.Кулик.

10.1966 – 03.2019. Історичний факультет ПДПІ ім. В.Г. Короленка (з 12.1999 – ПДПУ, з 11.2009 – ПНПУ імені В.Г. Короленка). З 1966 по 1989 р. змінилося 8 деканів (у т.ч. історики П.М. Денисовець, М.К. Бойко, П.М. Тригуб, Я.А.Побеленський; інші – представники кафедр марксизму-ленінізму). У 1989-1997 і 2002-2018 рр. декан – П.А. Кравченко, в 1997-2002 рр. – Б.В. Год.

- Кафедра загальної історії діяла в 1968 – 1990 рр.; у 1990 – 2006 рр. носила назву всесвітньої історії (завідувачі М.Й. Чупрун, М.В. Бака, В.Є. Лобурець, Б.В. Год). У 2006 р. змінила назву на кафедру всесвітньої історії та методики викладання історії (завідувач – Б.В. Год, з 2019 р. – Т.В. Тронько).
- Кафедра історії СРСР діяла в 1968 - 1975 рр.; у 1975 - 1990 рр. носила назву історії СРСР і УРСР (завідувачі В.Є. Лобурець і П.М. Денисовець). У 1990 р. розділена на кафедри історії СРСР (В.Є. Лобурець) і історії України (О.П. Єрмак). У 1991-1993 рр. кафедра історії СРСР носила назву історії східного слов'янства, у 1993-1997 рр. – історії України історичного факультету (зав. В.Є. Лобурець). 04.1997 об'єднана із загальноінститутською кафедрою історії України (завідувачі – А.М. Киридон, В.О. Пашенко, Ю.В. Волошин, Р.А. Сітарчук, Л.Л. Бабенко).
- Кафедра історії УРСР реорганізована в кафедру спеціальних історичних дисциплін на географії (1991-2000, зав. О.П. Єрмак). Кафедра була випусковою в зв'язку з відкриттям у 1989 році спеціальності «історія та географія». У 1999 р. на кафедрі розпочалася підготовка вчителів географії, історії, основ економіки, організаторів краєзнавчо-туристичної роботи. У 2000-2017 рр. кафедра носила назву географії та краєзнавства (завідувачі – Л.М. Булава, 09.2000-10.2015 і С.М.Шевчук). З 2017 р. – кафедра географії та методики її навчання (завідувачі – Л.П. Вішнікіна, А.А. Шуканова).
- З 1992 р. до складу факультету увійшла кафедра філософії (завідувачі – П.А.Кравченко, Н.І.Головіна), а в 2004-2018 рр. діяла кафедра правознавства.

04.2019 історичний факультет перейменовано на **факультет історії та географії**. 02.2019 деканом обрано П.А. Кравченка. На факультеті продовжують діяти чотири перелічені вище кафедри. Ліцензовано по 7 освітньо-професійних програм бакалаврського і магістерського рівнів вищої освіти, та 3 – рівня доктора філософії.